

A SEMIOTIC ANALYSIS OF THE REPRESENTATION OF THAI-CHINESE SOCIETY IN THE TELEVISION DRAMA “TO SIR, WITH LOVE (KHUN CHAI)”

Patriya THAWARA¹, Ratchaporn BUTLEK¹ and Oranich RUNGPHAKDEESAWAT^{1*}

1 Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University, Thailand; oranich.s@psu.ac.th (Corresponding Author)

ARTICLE HISTORY

Received: 1 September 2025

Revised: 22 September 2025

Published: 7 October 2025

ABSTRACT

This research focuses on examining the reflection of Thai-Chinese society through the semiotic elements presented in the television drama “To Sir, With Love (Khun Chai)”. The study employs Ferdinand de Saussure’s theory of semiotics as the analytical framework. The primary objective is to analyze the representation of Thai-Chinese family life as portrayed in the drama. A qualitative research method is used, emphasizing both denotative and connotative meaning analysis to uncover the underlying messages embedded in the narrative. The findings reveal that To Sir, With Love reflects Thai-Chinese society through its characters in three main aspects: 1) Gender roles - portraying masculinity, femininity, and societal attitudes toward gender diversity within the Thai-Chinese community; 2) Moral values - highlighting filial piety, parental love, and the mutual support among Thai-Chinese individuals; and 3) Cultural beliefs - depicting beliefs in ancestors, deities, and mythical creatures held by the Thai-Chinese community.

Keywords: Thai-Chinese Society, Semiotic, the Television Drama “Khun Chai”

CITATION INFORMATION: Thawara, P., Butlek, R., & Rungphakdeesawat, O. (2025). A Semiotic Analysis of the Representation of Thai-Chinese Society in the Television Drama “To Sir, With Love (Khun Chai)”. *Procedia of Multidisciplinary Research*, 3(10), 39

การวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมชาวไทยเชื้อสายจีนผ่านสัญญาณที่ปรากฏในละครโทรทัศน์เรื่อง คุณชาย

พัทธยา ถาวรระ¹, รัชพร บุตรเล็ก¹ และ อรณิชา รุ่งภักดีสวัสดิ์*

1 คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์; oranich.s@psu.ac.th (ผู้ประพันธ์บรรณกิจ)

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้มุ่งเน้นการศึกษาภาพสะท้อนสังคมของชาวไทยเชื้อสายจีนผ่านสัญญาณที่ปรากฏในละครโทรทัศน์เรื่อง คุณชาย โดยใช้ทฤษฎีสัญญาของเฟอร์ดินองต์ เดอ โซซูร์เป็นกรอบในการวิเคราะห์ วัตถุประสงค์หลักของการวิจัยคือการวิเคราะห์ภาพสะท้อนครอบครัวชาวไทยเชื้อสายจีนที่นำเสนอผ่านละคร การศึกษานี้ใช้การวิเคราะห์เชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์ความหมายโดยอรรถและความหมายโดยนัยเพื่อแยกแยะการสะท้อนความหมายต่างๆ ที่ซ่อนอยู่ในละคร ผลการศึกษาพบว่าละครโทรทัศน์ เรื่อง คุณชาย ได้สะท้อนสังคมของครอบครัวชาวไทยเชื้อสายจีนผ่านตัวละครใน 3 ประเด็นใหญ่ คือ 1) ด้านบทบาททางเพศ ซึ่งได้นำเสนอความเป็นชายและความเป็นหญิงของชาวไทยเชื้อสายจีนและมุมมองของสังคมชาวไทยเชื้อสายจีนต่อเพศทางเลือก 2) ด้านคุณธรรม ได้นำเสนอในเรื่องความกตัญญู ความรักที่พ่อแม่มีต่อลูก การช่วยเหลือพวกพ้องชาวไทยเชื้อสายจีน 3) ด้านวัฒนธรรมความเชื่อ ได้การนำเสนอถึงความเชื่อของชาวไทยเชื้อสายจีนที่มีต่อบรรพบุรุษ เทพเจ้า และความเชื่อเรื่องสัตว์ในตำนาน ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่าสามารถนำเอาทฤษฎีสัญญาหรือทฤษฎีอื่นๆ มาใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาและเปรียบเทียบภาพสะท้อนสังคมที่ปรากฏในละครสะท้อนสังคมชาวไทยเชื้อสายจีนเรื่องอื่นเพิ่มเติมได้

คำสำคัญ: สังคมชาวไทยเชื้อสายจีน, สัญญา, ละครโทรทัศน์เรื่อง คุณชาย

ข้อมูลการอ้างอิง: พัทธยา ถาวรระ, รัชพร บุตรเล็ก, และ อรณิชา รุ่งภักดีสวัสดิ์. (2568). การวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมชาวไทยเชื้อสายจีนผ่านสัญญาณที่ปรากฏในละครโทรทัศน์เรื่อง คุณชาย. *Procedia of Multidisciplinary Research*, 3(10), 39

บทนำ

ครอบครัวไทยเชื้อสายจีนมีรากเหง้ามาจากครอบครัวชาวจีนโพ้นทะเลซึ่งเป็นกลุ่มคนพลัดถิ่นจากจีนแผ่นดินใหญ่ ในอดีตแรกเริ่มแล้วครอบครัวชาวจีนอพยพในประเทศไทยมีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยว ประกอบด้วย พ่อแม่และลูก แต่ต่อมาได้แปรสภาพมาเป็นครอบครัวในลักษณะแบบขยาย โดยปกติชาวจีนนิยมสร้างครอบครัวในลักษณะครอบครัวขนาดใหญ่ที่มีพ่อแม่ ลูกชาย สะใภ้ และหลานๆ อาศัยอยู่ร่วมกันภายในบ้านเดียวกัน (สมิตร, 2525 อ้างใน รุฬพัสวัตต์ ครองภูมินทร์ และ สมสุข หินวิมาน, 2566)

ปัจจุบันสื่อโทรทัศน์ของประเทศไทยมีการนำเสนอละครโทรทัศน์ที่มีความเกี่ยวเนื่องกับสังคม วัฒนธรรมและการใช้ชีวิตของชาวไทยเชื้อสายจีนกันอย่างแพร่หลายโดยเฉพาะอย่างยิ่งท่ามกลางบริบททางสังคมในสถานการณ์ต่างๆ ทำให้ผู้ชมในฐานะผู้รับสารได้เรียนรู้และเข้าใจในความเป็นครอบครัวไทยเชื้อสายจีน นับตั้งแต่เริ่มก่อร่างสร้างตัวจากชาวจีนโพ้นทะเลในสมัยการอพยพจนกระทั่งสามารถสร้างตนให้กลายเป็นกลุ่มคนที่มีบทบาทสำคัญของสังคมไทย ละครโทรทัศน์เรื่องคุณชายเป็นหนึ่งในละครที่นำเสนอถึงครอบครัวชาวไทยเชื้อสายจีนมีเนื้อหาที่สื่อถึงวัฒนธรรมและค่านิยมของจีน จากกระแสมุมมองของละครโทรทัศน์เรื่องนี้ทำให้เกิดข้อสงสัยจากผู้รับชมถึงการปฏิบัติของตัวละครและการนำเสนอมุมมองในบางฉาก

จากภาพสะท้อนของละครเรื่องคุณชายได้มีการถ่ายทอดให้ผู้รับสารได้รับรู้เรื่องราวผ่านตัวละคร ฉาก สี เสียง เครื่องแต่งกาย เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านั้นเป็นหนึ่งในองค์ประกอบของทฤษฎีสัญญะหรือสัญวิทยา แนวคิดสัญวิทยาและการสร้างความหมายเป็นศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับระบบของสัญลักษณ์ที่ปรากฏอยู่ในความคิดของมนุษย์และทุกสิ่งที่อยู่รอบตัวเรา สัญญะ (sign) หมายถึงสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อให้มีความหมาย (meaning) แทนของจริง/ตัวจริง (object) ในตัวบท (text) และในบริบท (context) หนึ่งๆ เป็นแนวทางการศึกษาเชิงสังคมหรือความแตกต่างของวัฒนธรรมระหว่างผู้ให้และผู้รับ สารการเลือกวิธีการวิเคราะห์โดยผ่านทฤษฎีสัญญะทำให้เห็นภาพสังคมชาวไทยเชื้อสายจีนในละครโทรทัศน์ อีกทั้งยังขยายความถึงความหมายที่ซ่อนอยู่ได้ชัดเจนมากขึ้นเพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นที่ต้องการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพ (กาญจนา แก้วเทพ, 2542) การเลือกวิธีการวิเคราะห์โดยผ่านทฤษฎีสัญญะทำให้เห็นภาพสังคมชาวไทยเชื้อสายจีนในละครโทรทัศน์ อีกทั้งยังขยายความถึงความหมายที่ซ่อนอยู่ได้ชัดเจนมากขึ้น เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นที่ต้องการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพสังคมและวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนที่ปรากฏในละครโทรทัศน์เรื่อง คุณชาย และเพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจนำทฤษฎีสัญญะมาศึกษาหรือวิเคราะห์ภาพยนตร์ ละครและวรรณกรรมต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมของชาวไทยเชื้อสายจีนผ่านสัญลักษณ์ที่ปรากฏในละครโทรทัศน์เรื่อง คุณชาย

ขอบเขตการวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้เป็นการวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมของชาวไทยเชื้อสายจีนที่ปรากฏในละครโทรทัศน์เรื่อง คุณชาย ที่เผยแพร่ทางช่อง ONE31 ในปี พ.ศ.2566 จำนวน 13 ตอน ผ่านทฤษฎีสัญญาวิทยาของเฟอร์ดินองต์ เดอร์ โซซูร์ (Ferdinand de Saussure)

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาภาพสะท้อนสังคมจีนในละครหรือวรรณกรรมไทย

การศึกษาภาพสะท้อนสังคมจีนในละครหรือวรรณกรรมไทยเป็นช่องทางหนึ่งในการทำความเข้าใจสังคมชาวไทยเชื้อสายจีน ดังจะเห็นได้จาก Ling (2564) ได้ศึกษาภาพสะท้อนครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีนในละครโทรทัศน์ไทย พ.ศ. 2561-2562 โดยศึกษาจากละครโทรทัศน์จำนวน 3 เรื่อง คือ เลือดข้นคนจาง กรงกรรม และด้ายแดง พบภาพสะท้อนครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีน ใน 5 ประเด็น คือ 1) สภาพความเป็นอยู่ของชาวไทยเชื้อสายจีน 2) ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวของชาวไทยเชื้อสายจีน 3) ลักษณะนิสัยของชาวไทยเชื้อสายจีน 4) คุณธรรมของชาวไทยเชื้อสายจีน 5) ค่านิยมของชาวไทยเชื้อสายจีน นอกจากนี้ Yuanyuan (2560) ได้ศึกษาภาพสะท้อนคนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มฮั่นยี่

ในนวนิยายชุดเลือดพระนาง จำนวน 3 เล่ม คือ เพลิงพยัคฆ์ไฟรัก...มังกรและอัศวินพิโรธ พบภาพสะท้อน 3 ประเด็น คือ 1) วิถีชีวิต การประกอบอาชีพและลักษณะครอบครัวที่แสดงถึงฐานะที่แตกต่างกัน 2) การรวมกลุ่มที่มีความสัมพันธ์แบบช่วยเหลือซึ่งกันและกัน 3) มีประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อ เกี่ยวกับการนับถือเทพเจ้าและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ งานวิจัยทั้งสองเรื่องนั้นต่างเน้นการสะท้อนชีวิตครอบครัวและสังคมคนไทยเชื้อสายจีน แต่สิ่งที่ทำให้น่าสนใจคือมุมมองทางสังคมและการวิเคราะห์ผ่านสื่อที่แตกต่างกัน การศึกษาเหล่านี้ช่วยเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะเฉพาะของครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีน ไม่ว่าจะเป็นด้านวิถีชีวิต ความสัมพันธ์ในครอบครัว หรือประเพณีความเชื่อ ซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญที่สามารถนำมาวิเคราะห์และเปรียบเทียบกับผลการศึกษาได้

ทฤษฎีสัญญะ

ทฤษฎีสัญญะหรือสัญวิทยา (Semiotics) เป็นทฤษฎีที่ว่าด้วยความหมายเป็นการศึกษาที่ทำให้เข้าใจถึงความหมายของสิ่งต่างๆ หรือกระบวนการที่ให้ความหมายแก่สิ่งนั้นๆ สัญศาสตร์หมายถึงการศึกษาเกี่ยวกับสัญลักษณ์ (Symbolism) การวิเคราะห์ทางศาสตร์นี้ช่วยให้เข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวเรากับสิ่งแทนความ (Object) เราไม่อาจเข้าใจความหมายของภาพหรือวัตถุได้ผ่านกระบวนการสื่อสารเพียงทางเดียวแต่เราต้องเข้าใจ ภาพหรือวัตถุจากการกระทำอันซับซ้อนระหว่างการรับสารกับภาพหรือปัจจัยอื่นๆ เฟอร์ดินานด์ เดอ โซซูร์ (Ferdinand de Saussure) นักภาษาศาสตร์ชาวสวิสเซอร์แลนด์ได้วางรากฐานวิชาที่เรียกว่า สัญวิทยา (Semiology) โดยเริ่มจากการนำภาษาศาสตร์ (Linguistics) มาประยุกต์ใช้เพื่อศึกษาบทบาทของสัญญาณที่มีต่อสังคมนอกจากนี้ความหมายที่ดำรงอยู่ในสัญญาณต่างๆ เช่น ในกรณีของละครเราสามารถประยุกต์เอาแนวคิดด้านสัญญาณวิทยามาตั้งคำถามในการศึกษาได้ว่าในละครมีสัญญาณมีองค์ประกอบใดบ้าง เช่น ภาพ เสียง ฉาก มุกตลกหรือบทละคร ฯลฯ และสัญญาณเหล่านั้นทำงานสร้างความหมายอย่างไร (กาญจนา แก้วเทพ, 2542)

องค์ประกอบของสัญญาณตามแนวคิดของเดอ โซซูร์ มีองค์ประกอบ 3 ส่วน ดังนี้

- 1) ของจริง (Reference) คือ บรรดาของจริงทั้งหลาย เช่น ขวดแก้วจริงๆ
- 2) ตัวหมาย (Signifier) คือ ในแต่ละวัฒนธรรมจะสร้างสัญญาณขึ้นมาแทนตัววัตถุจริง เช่น ในบริบทของสังคมไทยจะสร้างสัญญาณที่เขียนเป็นตัวอักษรว่า "ขวด" ในบริบทของสังคมอังกฤษเขียนว่า "Boile" และสังคมอื่นๆ ก็จะมีวิธีสร้างสัญญาณที่แตกต่างกัน
- 3) ตัวหมายถึง (Signified) คือเมื่อคนในแต่ละวัฒนธรรมได้ผ่านกระบวนการเรียนรู้สัญญาณ (เช่น อ่านออก) เมื่อเห็นสัญญาณ "ขวด/Bottle" ในสมองหรือความคิดคำนึงของเขาก็จะเกิดแนวคิดจินตนาการภาพของ "ขวด" ขึ้นมาที่เราเข้าใจกันว่าเป็น "เป็นภาพในใจหรือในความคิด" (Concept)

สำหรับการวิเคราะห์สัญญาณนั้น นักสัญญาณวิทยาหลายท่านได้พยายามจะจำแนกประเภทและระดับของความหมายที่บรรจุอยู่ในสัญญาณ ซึ่งจากการศึกษาค้นคว้าพบว่ามี 3 แนวทางที่ใช้ในการวิเคราะห์ ดังนี้

- 1) การวิเคราะห์ความหมายโดยอรรถและความหมายโดยนัย

1.1) ความหมายโดยอรรถ (Denotative Meaning) ได้แก่ ความหมายที่เข้าใจกันตามตัวอักษรเป็นความหมายที่เข้าใจตรงกันโดยส่วนใหญ่ตัวอย่างความหมายที่ระบุอยู่ในพจนานุกรม เช่น แมคือสตรีผู้ให้กำเนิดลูก หมี่เป็นสัตว์ 4 เท้า (หรือ 2 เท้า 2 มือ) เป็นต้น

1.2) ความหมายโดยนัย (Connotative Meaning) ได้แก่ ความหมายทางอ้อมที่เกิดจากข้อตกลงของกลุ่มหรือเกิดจากประสบการณ์เฉพาะของบุคคล เช่น เวลาพูดถึง "แม่" บางคนอาจจะนึกถึงความอบอุ่น บางคนนึกถึงความเข้มงวดบางคนนึกถึงประสบการณ์อันขมขื่น เป็นต้น

- 2) การวิเคราะห์แบบ Paradigmatic และ Syntagmatic

2.1) Paradigmatic (Synchronic) การวิเคราะห์ในระบบนี้ยังสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 แนวทาง ดังนี้

2.1.1) เดอ โซซูร์ ได้ให้ความหมายของการวิเคราะห์ลักษณะนี้เอาไว้ว่า "เป็นการหาแบบแผนที่ซ่อนเร้นของคู่ตรงข้ามและสร้างความหมายขึ้นมา" (Hidden Pattern of Opposition) ถ้าหากปราศจากความแตกต่าง (Difference) ความหมายก็

กลายเป็นสิ่งที่ไม่มี ความหมาย" หากปราศจากสีดำ สีขาว ก็ไม่มีความหมาย หากไม่มีลักษณะยั่วยวนทางเพศของนางผู้ร้ายการรักนวลสงวนตัวของนางเอกก็ไร้ความหมาย ดังนั้นในอีกมุมหนึ่งการวิเคราะห์แบบ Paradigmatic (Synchronic) จึงเป็นการแสวงหาคุณลักษณะทั้งหมด (Attribute) ของสัญญาณที่ตรงกันข้ามกัน

2.1.2) เลวี-สโตรส การวิเคราะห์แบบพิจารณาจากโครงสร้างเบื้องลึก (Deep Structure) ของตัวบท กล่าวคือการวิเคราะห์ตัวบทนั้นเราต้องแยกระหว่างความหมายที่เปิดเผย (Manifest Meaning) ซึ่งจะเป็นตัวเล่าเรื่องราวตัวละครทำอะไรมีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นกับความหมายแฝง (Latent Meaning) อันเป็นความหมายที่บ่งบอกว่าแท้จริงแล้วตัวบทนั้นเกี่ยวข้องกับอะไร มีความหมายอะไร

2.1.3) มุ่งเน้นที่การแสวงหาชุดของสัญญาณชุดหนึ่งๆ ที่อยู่ในกระบวนการทัศน์เดียวกันและยังสามารถนำมาใช้แปรเปลี่ยนกันได้โดยยังคงรักษาความหมายเดิมเอาไว้

3) การวิเคราะห์แบบ Metaphor และ Metonymy เป็นวิธีการหลักอีก 2 วิธีการที่ใช้ในการถ่ายทอดความหมายจากสัญญาณตัวหนึ่งโดยอาศัยสัญญาณอีกตัวหนึ่ง

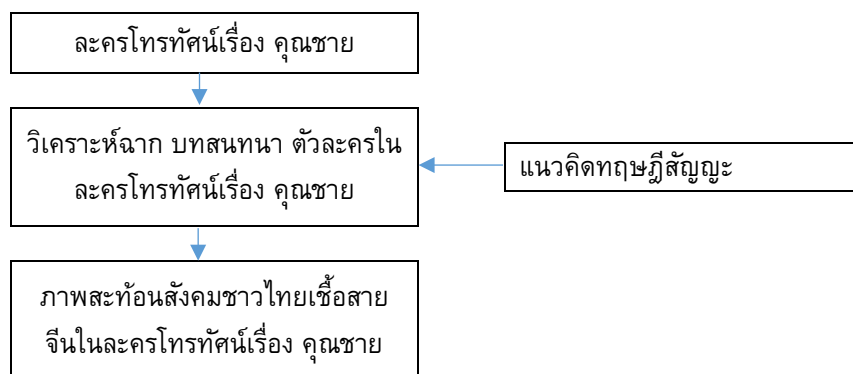
3.1) Metaphor เป็นวิธีถ่ายทอดความหมายโดยอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างสัญญาณ 2 ตัวที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน และถูกนำมาใช้ถ่ายทอดความหมายด้วยวิธีการ "เปรียบเทียบอุปมาอุปไมย" (Analogy) โดยที่สัญญาณตัวแรกนั้นเป็นที่รู้จักความหมายกันดีอยู่แล้วเพราะฉะนั้นเมื่อถูกนำมาเข้าคู่กับสัญญาณตัวที่สองซึ่งยังไม่ค่อยรู้จักความหมายกันดีจึงต้องอาศัยความหมายของสัญญาณตัวแรกเพื่อทำให้สัญญาณตัวหลังถูกรับรู้ความหมายไปด้วยยกตัวอย่าง เช่น คำพูดของนายท้าวทองกีบม้าในละครเรื่องบุพเพสันนิวาสว่า "นี่มันเหมือนอย่างกับข้าพเจ้า" เป็นต้น

3.2) Metonymy เป็นวิธีการถ่ายทอดความหมายโดยหยิบเอาส่วนเสี้ยวเล็กๆ ส่วนหนึ่งของสัญญาณ (Part) มาแทนความหมายของส่วนรวมทั้งหมด (Whole) ตัวอย่างที่พบบ่อยที่สุดคือการใช้สัญญาณแทนเมืองต่างๆ (กาญจนา แก้วเทพ, 2542)

การวิเคราะห์สื่อโดยใช้ทฤษฎีสัญญาณ

การวิเคราะห์สื่อประเภทละครหรือภาพยนตร์โดยใช้ทฤษฎีสัญญาณ ช่วยให้เห็นการประกอบสร้างความหมายสัญญาณในประเด็นต่างๆ ที่สะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดและความเชื่อต่างๆ ได้ ตัวอย่างเช่น รัตนภรณ์ สวยกลาง (2567) ได้ใช้ทฤษฎีสัญญาณในการศึกษาการประกอบสร้างตัวละครหญิงในละครจักรๆ วงศ์ๆ โดยศึกษาจากสัญญาณที่ปรากฏผ่านการตั้งชื่อ การแต่งกาย พฤติกรรมและบทสนทนาของตัวละคร ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงภาพแทนของผู้หญิงในมุมมองปิตาธิปไตยและเพศวิถีในสังคมไทย หรือยกตัวอย่างเช่น ภัทรวดี ไชยชนะ (2561) ได้ใช้ทฤษฎีสัญญาณในการศึกษาการสื่อสารภาพแทนสตรีผ่านภาพยนตร์ไทย โดยวิเคราะห์ผ่านตัวบท ฉาก มุมมองในการเล่าเรื่อง พบว่าภาพแทนสตรีในภาพยนตร์ไทยสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อเรื่องต่างๆ เช่น พรหมจารี การทุจริต ความกตัญญู เป็นต้น จะเห็นได้ว่า ทฤษฎีสัญญาณสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาภาพสะท้อน ภาพแทน แนวคิดและความเชื่อที่ปรากฏในสื่อได้

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยมุ่งเน้นศึกษาภาพสะท้อนสังคมของชาวไทยเชื้อสายจีนที่ปรากฏในละครโทรทัศน์เรื่อง คุณชาย ที่เผยแพร่ทางช่อง ONE31 ในปี พ.ศ.2566 จำนวน 13 ตอน โดยศึกษาจากฉาก บทสนทนาและตัวละครในละครโทรทัศน์เรื่อง “คุณชาย” ที่มีความเกี่ยวข้องหรือสะท้อนถึงวัฒนธรรมหรือความเชื่อของชาวไทยเชื้อสายจีน จากนั้น วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ทฤษฎีสัญญาวิทยาของเฟอร์ดินานด์ เดอร์ โซซูร์ (Ferdinand de Saussure)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาโดยนำทฤษฎีสัญญาวิทยาวิเคราะห์ฉาก บทสนทนาและตัวละครชาวไทยเชื้อสายจีนในละครโทรทัศน์เรื่อง คุณชาย พบว่า มีการสะท้อนภาพสังคมชาวไทยเชื้อสายจีนโดยการใช้สัญลักษณ์ที่สื่อออกมา 2 ประเภท ได้แก่ การแสดง ความหมายโดยอรรถ 34 ครั้ง และการแสดง ความหมายโดยนัย 27 ครั้ง โดยวิเคราะห์จากตัวละคร ฉาก และบทสนทนา ซึ่งได้สะท้อนสังคมชาวไทยเชื้อสายจีนออกมาเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ ภาพสะท้อนด้านบทบาททางเพศ ภาพสะท้อนด้าน คุณธรรม และภาพสะท้อนด้านวัฒนธรรมความเชื่อ ดังนี้

ภาพสะท้อนชาวไทยเชื้อสายจีนในด้านบทบาททางเพศ

มนุษย์ได้กำหนดบทบาททางเพศขึ้น เพื่อให้บุคคลปฏิบัติตามความคาดหวังของสังคมและวัฒนธรรม สังคมและ วัฒนธรรมดั้งเดิมได้แบ่งบทบาทของเพศชายและเพศหญิงให้แตกต่างกันมาก โดยถือว่าผู้ชายเป็นเพศที่แข็งแกร่งมี พละกำลังมากควรทำหน้าที่ดูแลปกป้องและคุ้มครองสังคม สังคมจึงยกย่องผู้ชายในฐานะบทบาทของผู้คุ้มครอง ส่วน ผู้หญิงนั้นเป็นเพศอ่อนแอมีความนุ่มนวลละเอียดอ่อนผู้หญิงจึงทำหน้าที่สร้างความสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัวและ อบรมเลี้ยงดูบุตร (คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2562) ทั้งนี้ ผู้วิจัยพบภาพสะท้อนของชาวไทยเชื้อสายจีนที่ ปรากฏในละครเรื่อง คุณชาย เกี่ยวกับบทบาทเพศชาย บทบาทเพศหญิง และบทบาทเพศทางเลือกผ่านสัญลักษณ์ 2 ประเภท ได้แก่ สัญลักษณ์ความหมายโดยอรรถและสัญลักษณ์ความหมายโดยนัย ดังข้อมูลต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ตารางข้อมูลภาพสะท้อนชาวไทยเชื้อสายจีนในด้านบทบาททางเพศ

ประเด็นสะท้อนด้านบทบาททางเพศ	ความหมายโดยอรรถ (จำนวนครั้ง)	ความหมายโดยนัย (จำนวนครั้ง)
1) เพศชาย	6	0
2) เพศหญิง	5	2
3) เพศทางเลือก	8	17
รวม	19	19

1) บทบาทเพศชาย ละครเรื่องนี้มีการใช้สัญลักษณ์ในการสะท้อนบทบาทเพศชายทั้งหมดจำนวน 6 ครั้ง โดยผ่านสัญลักษณ์ ความหมายโดยอรรถทั้งหมด การใช้สัญลักษณ์ความหมายโดยอรรถเพียงอย่างเดียวในประเด็นบทบาทเพศชาย โดยเฉพาะ ประเด็นที่พบในละครเรื่องความเป็นลูกชายคนโต การสืบทอดตระกูล และการสืบทอดธุรกิจ เกิดจากความชัดเจนและ ตรงไปตรงมาของบทบาททางเพศในบริบทของวัฒนธรรมชาวไทยเชื้อสายจีน ซึ่งเน้นเรื่องบทบาทและหน้าที่ที่ชัดเจน ของเพศชายในครอบครัวจึงไม่จำเป็นต้องใช้สัญลักษณ์ความหมายโดยนัยในการสื่อสารเพราะความหมายที่ต้องการสื่อ นั้น เป็นสิ่งที่ผู้ชมสามารถเข้าใจได้โดยตรงจากการกระทำและบทสนทนา ดังตัวอย่างดังนี้

อาลี (นายแม่) : พาอาหยางไปเล่นที่อื่น ผู้ใหญ่จะประชุมเรื่องสำคัญกัน ไปอาเทียน
 จันทร : ทำไมฉันกับลูกถึงเข้าไปไม่ได้ ในเมื่อนายแม่กับลูกยังเข้าไปได้
 อาลี (นายแม่) : ลูกอ้วนกับลูกลื้อมันไม่เหมือนกัน ลูกอ้วนเป็นลูกชายคนโต เป็นคนที่ต้องสืบทอดงานต่อจาก
 เจ้าสัวและก็สืบทอดตำแหน่งหัวหน้าสมาคม 5 มังกร ส่วนลูกลื้อเป็นลูกชายคนรอง เป็นแค่ตัวสำรองของ
 ตระกูล
 (บทสนทนาที่ 1 : ละครโทรทัศน์เรื่อง คุณชาย ตอนที่ 1)

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นการบอกสัญญาโดยอรรถผ่านรูปแบบบทสนทนาเกิดขึ้นระหว่างอาลี (นายแม่) และจันทร แสดงให้เห็นถึงความคิดของอาลีต่อค่านิยมที่มีต่อลูกชายคนโต ว่ามีสิทธิในการรับรู้เรื่องราวกิจการของบ้านมากกว่าลูกชายคนรองอย่างหยาง เนื่องจากอนาคตลูกชายคนโตมีสิทธิขึ้นรับตำแหน่งหัวหน้าครอบครัวและหัวหน้าสมาคมซึ่งสอดคล้องกับค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมการสืบทอดของลูกชายคนโตในสมัยจีนดั้งเดิม

2) บทบาทเพศหญิง มีการใช้สัญญาในการสะท้อนบทบาทเพศหญิง ทั้งหมดจำนวน 7 ครั้ง โดยผ่านสัญญาความหมายโดยอรรถ 5 ครั้ง และผ่านสัญญาความหมายโดยนัย 2 ครั้ง พบประเด็นเรื่อง การไม่นิยมให้ผู้หญิงเป็นผู้นำ การดูถูกเหยียดหยามผู้หญิง สัญญาความหมายโดยอรรถในประเด็นนี้ถูกใช้มากในประเด็นนี้ เพราะการจำกัดบทบาทของผู้หญิงเป็นสิ่งที่สังคมยอมรับกันในวัฒนธรรมจีนดั้งเดิม และสามารถถ่ายทอดผ่านบทสนทนาและ การกระทำของตัวละครได้อย่างชัดเจน ส่วนการใช้สัญญาความหมายโดยนัยในประเด็นนี้มีน้อยกว่า เนื่องจากความหมายที่สื่อเกี่ยวกับการกดขี่ทางเพศเป็นสิ่งที่เข้าใจได้ง่ายและตรงไปตรงมา ผู้ชมสามารถเข้าใจได้ทันทีจากบริบททางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งมีตัวอย่างดังนี้

ตัวอย่างสัญญาที่แสดงความหมายโดยอรรถ

เสี่ยวถง : ทุกวันนี้เวลาอ้วนไปประชุมสมาคม 5 มังกร ไม่เคยมีใครให้เกียรติอ้วน ไม่เคยเห็นหัวอ้วน เป็นเพราะว่าอ้วนเป็นผู้หญิง พูดอะไรแล้วก็ไม่มีความหมาย ไร้ค่าสิ้นดี
 (บทสนทนาที่ 1 : ละครโทรทัศน์เรื่อง คุณชาย ตอนที่ 2)

ตัวอย่างสัญญาที่แสดงความหมายโดยนัย

เจ้าสัวหม่า : กิจการทั้งหมดของตระกูลช่งและอาซุน อ้วนจะเป็นคนดูแลเองทั้งหมด รวมทั้งโรงน้ำชาของลื้อด้วย พี่ใหญ่นี้ก็แปลกนะ ปล่อยให้ผู้หญิงอย่างลื้อ ดูแลกิจการอย่างนี้มาตั้งนาน ต่อไปนี่ลื้อหนึ่งทำตัวสวยๆ แล้วก็รอพึ่งคำสั่งจากอ้วนก็พอ
 (บทสนทนาที่ 2 : ละครโทรทัศน์เรื่อง คุณชาย ตอนที่ 12)

จากตัวอย่างการแสดงความหมายโดยอรรถในบทสนทนาที่ 1 ของเสี่ยวถง สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของผู้หญิง ซึ่งถึงแม้จะเป็นหนึ่งในสมาชิกสมาคมมีกิจการทรัพย์สินเหมือนกับสมาชิกคนอื่น แต่เพราะเป็นผู้หญิง ความคิดเห็นต่างๆ จึงไม่ได้รับความสนใจ และจากตัวอย่างการแสดงความหมายโดยนัยในบทสนทนาที่ 2 ที่เจ้าสัวหม่าได้กล่าวกับเสี่ยวถง ยังเป็นการสะท้อนบทบาทของผู้หญิงที่ผ่านมุมมองของผู้ชายในสังคมที่ชายเป็นใหญ่ที่ว่าผู้หญิงไม่มีสิทธิในการตัดสินใจหรือขัดแย้งอะไรได้มากนัก ทำให้ผู้หญิงต้องตกอยู่ในภาวะจำนน ซึ่งสอดคล้องกับค่านิยมแนวคิดปิตาธิปไตย (Patriarchal kinship) ที่ให้ความสำคัญของเพศชายสูงกว่าเพศหญิง ผู้ชายต้องรับผิดชอบงานนอกบ้านและผู้หญิงต้องดูแลครอบครัว นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการแบ่งหน้าที่ของเพศในลัทธิขงจื้อแบบดั้งเดิม (Xiaojun et al., 2013) ที่ได้วางบทบาทผู้หญิงให้เป็นผู้ตามของสามี เนื่องจากผู้ชายต้องทำงานนอกบ้านและผู้หญิงต้องทำงานภายในบ้านเท่านั้น ผู้หญิงที่ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน แม้จะเรียกได้ว่าเป็นผู้หญิงที่เข้มแข็ง แต่ก็ไม่ใช่บทบาทที่นายกล่อมชเมยตามแนวคิดขงจื้อ มีเพียงผู้หญิงที่มีคุณธรรมและดูแลสามีและลูกๆ เท่านั้นที่ได้รับการยอมรับ ส่วนผู้หญิงที่ล้มเหลวในบทบาทของครอบครัวจะไม่ได้รับความเห็นอกเห็นใจจากสังคม ไม่ว่าจะประสบความสำเร็จในอาชีพการทำงานแค่ไหนก็ยังถือว่าล้มเหลว (Liwen, 2003)

3) เพศทางเลือก มีการใช้สัญลักษณ์ในการสะท้อนบทบาทเพศทางเลือก ทั้งหมดจำนวน 25 ครั้ง โดยแสดงผ่านสัญลักษณ์ความหมายโดยอรรถ 8 ครั้ง และสัญลักษณ์ความหมายโดยนัย 17 ครั้ง จะเห็นได้ว่า มีการใช้สัญลักษณ์ความหมายโดยนัยในการสะท้อนประเด็นเพศทางเลือกมากกว่าการใช้สัญลักษณ์ความหมายโดยอรรถอย่างมีนัยยะสำคัญ ซึ่งสะท้อนถึงความซับซ้อนและความยากลำบากของเพศทางเลือกในการแสดงตัวตนในสังคมที่ไม่เปิดรับ ในขณะที่การใช้สัญลักษณ์ความหมายโดยอรรถที่มีการใช้ก็เพื่อแสดงถึงการกดดันและปฏิเสธเพศทางเลือกอย่างชัดเจน มีตัวอย่างดังนี้

ตัวอย่างสัญลักษณ์ที่แสดงความหมายโดยอรรถ

เจ้าสัวซ่ง: อีเป็นน้องที่อ้วนรักและเป็นคนที่เข้าใจความรู้สึกอ้วนมากอีเป็นคนเก่ง ขยัน มีน้ำใจ อ้วนให้งานอะไรอีไปทำ อีก็ทำออกมาได้ดีไม่ขาดตกบกพร่อง แต่อีไม่น่าเป็นตัวหนังสือ

อาลี: แล้วความดีทั้งหมดที่อาจางมีมันทำให้เจ้าสัวมองข้ามเรื่องนี้ไม่ได้หรอ

เจ้าสัวซ่ง: เรื่องมันผ่านไปนานแล้วคงแก้ไขอะไรไม่ได้

อาลี: ถ้าย้อนได้ละ ถ้าย้อนเวลาได้เจ้าสัวยังจะให้อีออกจากสมาคมห้ามังกรรีเปล่า

เจ้าสัวซ่ง: อีก็จะต้องตัดสินใจเหมือนเดิม ไม่มีใครยอมรับคนที่เป็นตัวหนังสือให้มาบริหารดูแลควบคุมคน

(บทสนทนาที่ 1 : ละครโทรทัศน์เรื่อง คุณชาย ตอนที่ 6)

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นสัญลักษณ์โดยอรรถ บทสนทนาดังกล่าวเกิดขึ้นระหว่างอาลี(นายแม่)และเจ้าสัวซ่ง สะท้อนให้เห็นถึงการไม่ยอมรับเรื่องเพศที่สามถึงแม้บุคคลนั้นจะมีคุณงามความดีมากน้อยแค่ไหนแต่ด้วยความผิดต่อค่านิยมและบรรทัดฐานของสังคมจึงไม่ถูกยอมรับเนื่องจากผู้ชายต้องรักษาชื่อเสียงของวงศ์ตระกูลและให้กำเนิดทายาทเพื่อสืบต่อตระกูลไปสู่รุ่นลูกหลานต่อไป

ตัวอย่างสัญลักษณ์ที่แสดงความหมายโดยนัย

ภาพที่ 2 ฉากจิ๋วช่วยเทียนตัดแขนเสื้อ

ที่มา : ช่อง One31. (7 ธันวาคม 2566). คุณชาย | EP.02 (FULL EP). [Video]. YouTube.

<https://www.youtube.com/watch?v=U66dvgoeBdU&list>

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นการแสดงความหมายโดยนัย ฉากนี้เป็นฉากที่แขนเสื้อของเทียนเกี่ยวกับตะปูที่ประตู จิ๋วได้ใช้กรรไกรในการตัดแขนเสื้อให้กับเทียนเป็นสัญลักษณ์ที่สื่อถึงพวกกรรไกรเพศ ชายรักชาย ซึ่งมาจากสำนวนจีน 断袖之癖 ที่มีที่มาจากเรื่องเล่าของฮ่องเต้ฮั่นฮายตี้กับขุนนางชายคนโปรด ที่ครั้งหนึ่งขุนนางชายคนโปรดนอนหลับทับแขนเสื้อของฮั่นฮายตี้ ฮั่นฮายตี้ถึงกับยอมตัดแขนเสื้อของตนเพราะเกรงว่าหากดึงแขนออกจะทำให้รบกวนการนอนของขุนนางชายคนโปรด ซึ่งในละครจะสื่อว่าเทียนและจิ๋วก็เป็นคนที่ชอบชายรักชาย

ภาพสะท้อนชาวไทยเชื้อสายจีนในด้านคุณธรรม

คุณธรรม หมายถึง อรรถาธิบายอันดีงามที่สั่งสมอยู่ในดวงจิตอันเกิดจากความเพียรพยายามและความประพฤติปฏิบัติที่ติดต่อกันมาเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน คุณธรรมมีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กับหน้าที่เป็นอย่างมาก เพราะการปฏิบัติงานในหน้าที่จนเป็นนิสัยจะกลายมาเป็นอุปนิสัยอันดีงามที่สั่งสมในดวงจิตกลายเป็นบารมี (วศิน, 2541 อ้างใน สถาพร วิชัยรัมย์,

2559) ผู้วิจัยได้พบภาพสะท้อนของคนไทยเชื้อสายจีนที่ปรากฏในละครเรื่อง คุณชาย เกี่ยวกับความกตัญญู ความรักของพ่อแม่ต่อลูก และการช่วยเหลือในหมู่พวกพ้องชาวไทยเชื้อสายจีน ผ่านสัญลักษณ์ 2 ประเภท ได้แก่ สัญลักษณ์ความหมายโดยอรรถและสัญลักษณ์ความหมายโดยนัย ดังข้อมูลต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ตารางข้อมูลภาพสะท้อนชาวไทยเชื้อสายจีนในด้านคุณธรรม

ประเด็นสะท้อนด้านคุณธรรม	ความหมายโดยอรรถ (จำนวนครั้ง)	ความหมายโดยนัย (จำนวนครั้ง)
1) ความกตัญญู	2	4
2) ความรักของพ่อแม่ต่อลูก	8	4
3) การช่วยเหลือในหมู่พวกพ้องชาวไทยเชื้อสายจีน	1	0
รวม	11	5

1) ความกตัญญู มีการใช้สัญลักษณ์ในการสะท้อนความกตัญญู ทั้งหมดจำนวน 6 ครั้ง โดยแสดงผ่านสัญลักษณ์ความหมายโดยอรรถ 2 ครั้งและสัญลักษณ์ความหมายโดยนัย 4 ครั้ง ผู้วิจัยพบว่า สัญลักษณ์ความหมายโดยอรรถจะถูกใช้เมื่อความกตัญญูต้องการแสดงออกอย่างตรงไปตรงมา เช่น บทสนทนาที่เห็นได้ชัดเจน นอกจากนี้ ในละครเรื่องนี้ยังมีการสะท้อนความกตัญญูผ่านการแสดงสัญลักษณ์ความหมายโดยนัย โดยแสดงออกผ่านการกระทำของตัวละคร เช่น การเสียสละเพื่อพ่อแม่ การยอมปฏิบัติตามคำสั่งแม้จะขัดแย้งกับความต้องการส่วนตัว เป็นต้น

ตัวอย่างสัญลักษณ์ที่แสดงความหมายโดยอรรถ

อาลี : ถ้าลื้อได้ครอบครองทุกอย่างอย่างเป็นทางการเมื่อไหร่ตอนนั้นต่อให้ลื้อจะเป็นอะไรยังไงก็ไม่มีใครว่าลื้อ

เทียน : นายแม่หมายความว่าถ้าลูกแต่งงานแล้วสืบทอดตำแหน่งแล้วลูกจะเป็นอะไรก็ได้หรือครับ

อาลี : ขอเพียงแค่ขออย่าให้มีใครรู้ว่าลื้อเป็นอะไรก็พอ

เทียน : นี่ลูกต้องมีชีวิตอยู่เพื่อทำหน้าที่ลูกชายที่ดีต้องคอยโกหกคอยปกปิดไปตลอดไปเลยใช่ไหมครับนายแม่

(บทสนทนาที่ 1 : ละครโทรทัศน์เรื่อง คุณชาย ตอนที่ 2)

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นสัญลักษณ์โดยอรรถผ่านบทสนทนาที่สื่อถึงความกตัญญูของเทียนต่ออาลี(นายแม่)ตลอดว่าตนต้องทำหน้าที่ลูกที่ดีตามคำสั่งสอนของนายแม่แม้บางครั้งจะขัดกับความคิดของตนแต่เพื่อความสบายใจของพ่อแม่ ดังคำสอนในลัทธิขงจื๊อที่ว่าหลักของความกตัญญูนั้นเน้นไปที่บทบาทของบุตรที่ต้องปฏิบัติตามมารดาโดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระทำใดๆ ที่เป็นความสุขของบิดามารดาเป็นหัวใจหลักของความกตัญญู

ตัวอย่างสัญลักษณ์ที่แสดงความหมายโดยนัย

ภาพที่ 3 ฉากเทียนเอาตัวเองบังอาลี(นายแม่)จากกระสุนปืน

ที่มา: ช่อง One31. (17 มกราคม 2567). คุณชาย EP.13 ตอนจบ (FULL EP). [Video]. YouTube.

<https://www.youtube.com/watch?v=OuY8h3fchAU&list>

ภาพตัวอย่างข้างต้นเป็นการแสดงความหมายโดยนัย โดยเป็นฉากที่เทียนเอาตัวเองบังกระสุนปืนให้กับอาลี(นายแม่) จากลูกน้องของเจ้าสัวหม่าที่ประสงค์จะฆ่าอาลีเพื่อล้างแค้น เป็นการแสดงความกตัญญูของลูกที่ยอมเสียสละชีวิตเพื่อปกป้องพ่อแม่ได้

2) ความรักของพ่อแม่ที่มีต่อลูก พบการใช้สัญญาณทั้งหมดจำนวน 12 ครั้ง โดยผ่านการแสดงความหมายโดยอรรถ 8 ครั้ง และการแสดงความหมายโดยนัย 4 ครั้ง ทั้งนี้ ความรักของพ่อแม่ต่อลูกมักถูกแสดงออกโดยตรงไปตรงมาและชัดเจนจึงมีใช้สัญญาณโดยการแสดงความหมายโดยอรรถมากกว่าการแสดงความหมายโดยนัย ส่วนการแสดงความหมายโดยนัยในละครเรื่องนี้ต้องตีความจากพฤติกรรมหรือการกระทำที่ดูเหมือนจะเป็นไปในทิศทางอื่น แต่จริงๆ แล้วแฝงไปด้วยความรักที่ลึกซึ้ง ดังตัวอย่าง เช่น

ตัวอย่างสัญญาณที่แสดงความหมายโดยอรรถ

อาลี: อ้าวเห็นแก่ตัวมากเลยใช้ไหมอาเจีย อ้าวเป็นแม่ที่เลวมากใช้ไหม

อาเจีย : นายแม่

อาลี : ไม่ว่าอ้าวจะทำอะไรก็ตาม อาเทียนอีกก็คอยต่อต้าน เพราะคิดว่าทุกอย่างที่อ้าวทำ อ้าวทำเพราะตัวเอง ทั้งๆ ที่จริงๆ แล้ว อ้าวทำทุกอย่างไปก็เพื่อตัวตัวเอง

(บทสนทนาที่ 1 : ละครโทรทัศน์เรื่อง คุณชาย ตอนที่ 2)

บทสนทนาข้างต้นเป็นบทสนทนาที่อาลี(นายแม่)ได้พูดกับอาเจียคนสนิทถึงสิ่งที่ได้ทำไป เพราะความรักต่อเทียน แสดงให้เห็นถึงความรักของแม่ที่มีต่อลูก คนเป็นแม่ยอมทำได้ทุกอย่างเพื่อตัวลูก เป็นการแสดงความหมายโดยอรรถที่แสดงถึงความรักผ่านคำพูดโดยตรง

ตัวอย่างสัญญาณที่แสดงความหมายโดยนัย

ภาพที่ 4 เจ้าสัวชงคุกเข่าต่อเจ้าสัวหม่า

ที่มา: ช่อง One31. (11 มกราคม 2567). คุณชาย EP.12 (FULL EP). [Video]. YouTube.

<https://www.youtube.com/watch?v=eAnKrURLnN4&list>

ตัวอย่างข้างต้นเป็นสัญญาณที่แสดงความหมายโดยนัยผ่านฉากที่เจ้าสัวหม่าได้จับเทียนเป็นตัวประกัน และได้ออกคำสั่งกับเจ้าสัวชงให้คุกเข่าให้กับตนเองซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความรักของพ่อแม่ที่มีต่อเทียนตามหลักแนวคิดปรัชญาขงจื้อที่กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างบิดากับบุตรที่ว่า พ่อแม่ต้องมีความรักความเมตตาภรรณาต่อลูก ส่วนลูกนั้นต้องตอบแทนความรักด้วยความกตัญญู ความสัมพันธ์คู่นี้ถือเป็นจุดเริ่มต้นพื้นฐานความสัมพันธ์ของทางสังคม การคุกเข่าเพื่อปกป้องลูกของเจ้าสัวชงจึงเป็นสัญญาณที่ชัดเจนในการแสดงออกเนื่องจากในวัฒนธรรมของชาวจีนมีสำนวนที่สอนกันเรื่องจิตใจที่มุ่งมั่นในอุดมการณ์ ไม่ยอมผ่น แปรง่าย ๆ ไม่ยอมเสียศักดิ์ศรีหรือเสียเกียรติตนเองเพื่อที่จะประจบสอพลอผู้อื่น (เกรียงไกร กองแสง, 2567) การที่เจ้าสัวชงคุกเข่าถือเป็นการละทิ้งศักดิ์ศรีนั้นเพื่อปกป้องลูกตัวเอง

3) การช่วยเหลือในหมู่พวกพ้องชาวไทยเชื้อสายจีน

ผู้วิจัยพบการใช้สัญญาณในการสะท้อนถึงการช่วยเหลือพวกพ้องชาวไทยเชื้อสายจีนผ่านสัญญาณที่แสดงความหมายโดยอรรถจำนวนเพียง 1 ครั้ง ทั้งนี้ การสะท้อนแนวคิดการช่วยเหลือในกลุ่มพวกพ้องนี้เป็นลักษณะสำคัญที่พบในสังคม

ชาวไทยเชื้อสายจีน ซึ่งแนวคิดนี้ถูกแสดงออกอย่างเปิดเผยในรูปแบบที่ทุกคนเข้าใจและยอมรับได้โดยไม่ต้องมีการตีความซับซ้อน

ภาพที่ 5 การประชุมของสมาคม 5 มังกร

ที่มา: ช่อง One31. (6 ธันวาคม 2566). คุณชาย EP.01 (FULL EP). [Video]. YouTube.

<https://www.youtube.com/watch?v=jnyRKnHjiPc&lis>

ฉากในภาพที่ 5 เป็นการรวมตัวกันระหว่างคนจีน 5 ตระกูลเพื่อช่วยเกื้อหนุนดูแลกันในเรื่องธุรกิจเป็นสมาคม 5 มังกร ซึ่งสอดคล้องกับวัฒนธรรมกวนซี (关系) ซึ่งมีรากฐานมาจากหลักแนวคิดปรัชญาของขงจื๊อที่ว่า “มนุษย์ได้พาทุกคนล้วนเป็นพี่น้องกัน” (ไชยสิทธิ์ ตันตยกุล, 2561) จึงส่งผลให้ชาวจีนมีการสืบทอดความคิดนี้และก่อตั้งสมาคมเพื่อช่วยเหลือกันและกันสืบต่อมาจนถึงปัจจุบัน

ภาพสะท้อนชาวไทยเชื้อสายจีนในด้านวัฒนธรรมความเชื่อ

ผู้วิจัยพบภาพสะท้อนของคนไทยเชื้อสายจีนที่ปรากฏในละครเรื่อง คุณชาย เกี่ยวกับการไหว้บรรพบุรุษ การไหว้เทพเจ้า และความเชื่อเรื่องมังกร ผ่านสัญลักษณ์ 2 ประเภท ได้แก่ สัญลักษณ์ความหมายโดยอรรถและสัญลักษณ์ความหมายโดยนัย ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ข้อมูลภาพสะท้อนชาวไทยเชื้อสายจีนในด้านวัฒนธรรมความเชื่อ

ประเด็นสะท้อนด้านวัฒนธรรมความเชื่อ	ความหมายโดยอรรถ (จำนวนครั้ง)	ความหมายโดยนัย (จำนวนครั้ง)
1) การไหว้บรรพบุรุษ	2	0
2) การไหว้เทพเจ้า	2	0
รวม	4	0

1) การไหว้บรรพบุรุษ มีการใช้สัญลักษณ์ในการสะท้อนวัฒนธรรมความเชื่อเรื่องการไหว้บรรพบุรุษ ทั้งหมดจำนวน 2 ครั้ง ผ่านสัญลักษณ์ความหมายโดยอรรถ 2 ครั้ง ซึ่งการใช้สัญลักษณ์ความหมายโดยอรรถเพียงอย่างเดียวในประเด็นนี้มีความชัดเจนและผู้รับชมสามารถเข้าใจได้ง่ายทั้งในด้านความเชื่อและการปฏิบัติ มีตัวอย่างดังนี้

ตัวอย่างสัญลักษณ์ที่แสดงความหมายโดยอรรถ

ภาพที่ 6 การไหว้บรรพบุรุษ

ที่มา: ช่อง One31. (10 มกราคม 2567). คุณชาย EP.11 (FULL EP). [Video]. YouTube.

<https://www.youtube.com/watch?v=xnQKcWWCzN8&list>

จากฉากละครข้างต้นแสดงให้เห็นว่าตระกูลซ่งยังคงนำเอาความเชื่อของชาวจีนที่ว่าวิญญาณบรรพบุรุษมีบทบาทสำคัญในการคุ้มครองและอำนวยความสุขร่มเย็นให้กับลูกหลานและยังมีความเชื่อที่ว่าให้เคารพผู้อาวุโสเมื่อยังมีชีวิตอยู่เมื่อผู้อาวุโสจากโลกนี้ไปแล้วจะกลายเป็นผี ซึ่งตามความเชื่อของชาวจีนแล้ว ผีมีความสามารถพิเศษที่คนไม่สามารถลอกเลียนแบบได้ สามารถนำความสุขหรือนำภัยพิบัติมาให้คนที่ยังมีชีวิตอยู่ได้ ดังนั้นเพื่อเป็นการแสดงความเคารพต่อวิญญาณเพื่อให้ได้รับแต่สิ่งดีได้รับความสุขจึงมีการไหว้บรรพบุรุษเกิดขึ้น

2) การไหว้เทพเจ้า มีการใช้สัญญาณในการสะท้อนวัฒนธรรมความเชื่อเรื่องการไหว้เทพเจ้าทั้งหมดจำนวน 2 ครั้ง โดยเป็นสัญญาณแสดงความหมายโดยอรรถทั้ง 2 ครั้ง เนื่องจากการแสดงสัญญาณด้วยวิธีการนี้สามารถสื่อสารและสะท้อนความเชื่อออกมาได้อย่างชัดเจน มีตัวอย่างดังนี้

ภาพที่ 7 การไหว้เทพเจ้า

ที่มา: ช่อง One31. (20 ธันวาคม 2567). คุณชาย EP.05 (FULL EP). [Video]. YouTube.

https://www.youtube.com/watch?v=qUiMd_-fPc4&list

ฉากข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อของชาวจีนที่มีความเชื่อว่า การไหว้เทพเจ้าจะเป็นสิริมงคลแก่ชีวิตส่งเสริมให้ครอบครัว หรือบุคคลนั้นพบเจอแต่ความสุข ความร่ำรวย ความราบรื่นในชีวิต และเทพเจ้ายังมีความสำคัญเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจเพื่อให้ชาวจีนสามารถฝ่าฟันอุปสรรคที่พบเจอมาได้

สรุปและอภิปรายผลการศึกษา

การสื่อสารเชิงสัญญาณที่สื่อสารผ่านการถ่ายทอดของตัวละครจากละครโทรทัศน์เรื่อง คุณชาย จะเห็นได้ว่าสอดคล้องกับแนวคิดการสร้างสัญญาณของเฟอร์ดินองด์ เดอ โซซูร์ (กาญจนา แก้วเทพ, 2542) มีสัญญาณผ่านการกระทำของตัวละคร คำพูด และรวมไปถึงฉากต่างๆ ที่ปรากฏในละครซึ่งสามารถแบ่งประเภทของความหมายที่ซ่อนอยู่ในสัญญาณออกเป็น 2

ประเภท ได้แก่ ความหมายโดยอรรถ(Denotative Meaning) และความหมายโดยนัย (Connotative Meaning) การจะตีความความหมายโดยนัยนั้นจะต้องมองถึงตัวบริบททางสังคมที่เกี่ยวข้อง จากผลการวิจัยเรื่องภาพสะท้อนชาวไทยเชื้อสายจีนผ่านสัญญาณที่ปรากฏในละครโทรทัศน์เรื่องคุณชายพบประเด็น 3 ประเด็นดังนี้

1) การสะท้อนด้านบทบาททางเพศ

สัญญาณทางเพศที่พบเป็นสัญญาณโดยอรรถและโดยนัยเป็นการนำเสนอบทบาททางเพศเฉกเช่นเดียวกับละครโทรทัศน์ ซีรีส์หรือวรรณกรรมที่เคยได้นำเสนอความเป็นชายและความเป็นหญิงของชาวไทยเชื้อสายจีน เพียงแต่ผู้เขียนละครเรื่อง “คุณชาย” ได้หยิบยกประเด็นเรื่องเพศทางเลือกในมุมมองครอบครัวชาวไทยเชื้อสายจีนที่มีความคาดหวังกับลูกชายคนโตและมีการแทรกสัญญาณเพื่อแสดงให้เห็นถึงเรื่องเพศอีกด้วย

2) การสะท้อนด้านคุณธรรม

สัญญาณที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมที่พบเป็นสัญญาณโดยอรรถเป็นการนำเสนอเรื่องความกตัญญู ความรักที่พ่อแม่มีต่อลูก การช่วยเหลือพวกพ้องชาวไทยเชื้อสายจีน บุตรจะต้องรู้จักตอบแทนบุญคุณพ่อแม่ดังคำสอนของขงจื๊อที่ว่า เมื่อพ่อแม่ยังมีชีวิตอยู่ลูกต้องเคารพพ่อแม่อย่างเต็มที่และต้องเลี้ยงดูท่านให้มีความสุขกายสุขใจ

3) การสะท้อนด้านวัฒนธรรมความเชื่อ

สัญญาณผ่านธรรมเนียมและวัฒนธรรมที่พบเป็นสัญญาณโดยอรรถและโดยนัยเป็นการนำเสนอถึงความเชื่อของชาวไทยเชื้อสายจีนที่มีต่อบรรพบุรุษ เทพเจ้า ความเชื่อทั้งหลายเหล่านี้ล้วนถูกส่งต่อให้แก่รุ่นสู่รุ่นเพื่อปฏิบัติสืบต่อกันไป เพราะคนไทยเชื้อสายจีนมองว่าการกระทำและความเชื่อเหล่านี้เป็นสิ่งที่ดีและต้องการให้ลูกหลานได้นำไปใช้เป็นแบบอย่างในชีวิต

ภาพสะท้อนสังคมชาวไทยเชื้อสายจีนที่ปรากฏในละครโทรทัศน์เรื่อง คุณชาย ได้มีการนำเสนอวิถีชีวิตของชาวไทยเชื้อสายจีนเฉกเช่นเดียวกับกับละครโทรทัศน์ของไทยที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับชาวไทยเชื้อสายจีนเรื่องอื่นๆ ที่ได้มีการนำเสนอในประเด็นต่างๆ เช่น ความกตัญญู ความเชื่อ วัฒนธรรม ความเท่าเทียมระหว่างเพศชายและเพศหญิง เป็นต้น ละครโทรทัศน์เรื่อง คุณชาย ก็ได้มีการนำเสนอในประเด็นดังกล่าวเช่นกันแต่สิ่งที่ทำให้ละครโทรทัศน์เรื่อง คุณชาย มีความแตกต่างจากละครโทรทัศน์ของไทยที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับชาวไทยเชื้อสายจีนเรื่องอื่นนั้นคือประเด็นเรื่องเพศที่สาม เนื่องจากเป็นประเด็นที่อ่อนไหวและยังไม่ได้มีการยอมรับในสังคมครอบครัวชาวไทยเชื้อสายจีนมากนัก ด้วยเหตุผลนี้จึงทำให้ละครโทรทัศน์เรื่อง คุณชาย มีความแตกต่างจากละครไทยที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับชาวไทยเชื้อสายจีน

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา แก้วเทพ. (2542). การวิเคราะห์สื่อ : แนวคิดและเทคนิค. พิมพ์ครั้งที่ 2. บริษัท เอ็ดดิสัน เพรส โปรดักส์.
- เกรียงไกร กองแสง. (2567). สำนักจีนที่มีคำว่า “ทอง(金)” ปรากฏในสำนวนกับภาพสะท้อนค่านิยมในสังคมจีน. ใน รายงานสืบเนื่อง (Proceeding) การสัมมนาวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 1 “ปรัชญาลุ่มน้ำอิง” : พุทธนวัตกรรมเพื่อการเสริมสร้างสังคมสันติสุข” (หน้า 51). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา.
- คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (10 พฤษภาคม 2562). Gender Role-บทบาททางเพศ. สืบค้นจาก <https://www.psy.chula.ac.th/th/feature-articles/gender-role/>.
- จิวยากร แสงพรรค และ ชีรติร์ บันเทิง. (2567). การเล่าเรื่องผ่านสัญญาณทางสังคมในซีรีส์เรื่อง Squid Game. วารสารนิเทศศาสตร์ธุรกิจบัณฑิต, 18(1), 12-43.
- ไชยสิทธิ์ ดันตยกุล. (30 เมษายน 2561). ความสัมพันธ์ทางสังคมแบบเครือข่ายของจีน หรือ กวนซี” 关系 (Guanxi). สืบค้นจาก www.thaizhong.org/th/content/interesting/จีนศึกษา-โดยพันเอก-ไชยสิทธิ์-ดันตยกุล-วันจันทร์ที่-๓๐-เม-ย-๖๑.html.
- ภัทรวดี ชยชนะ. (2561). สื่อสารภาพตัวแทนสตรีผ่านภาพยนตร์ไทย. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

- รัตนารณ สวากลาง. (2567). การประกอบสร้างความหมายเชิงสัญลักษณ์และภาพแทนตัวละครหญิงในละครจักรๆ วงศ์ๆ. *วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้*, 12(2), 117-144.
- รุฬฬสวัตต์ ครอบภูมินทร์ และ สมสุข หินวิมาน. (2566). ภาพตัวแทนครอบครัวไทยเชื้อสายจีนผ่านละครโทรทัศน์. *วารสารนิเทศศาสตร์ธุรกิจบัณฑิตย์*, 17(2), 151-157.
- สถาพร วิชัยรัมย์. (15 สิงหาคม 2564). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม. สืบค้นจาก <https://pa.bru.ac.th/2021/08/15/ethics01/>.
- อมรวีวัฒน์ แต่มพิมาย, นาฏยา พิลางาม และ พิษณุรักษ์ ปิตาทะสังข์. (2564). การเล่าเรื่องสัญลักษณ์ของซีรีส์ "แปลรักฉันด้วยใจเธอ". *Journal of Applied Informatics and Technology*, 3(2), 136-154.
- Ling, L. (2564). ภาพสะท้อนครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีนในละครโทรทัศน์ไทย พ.ศ.2561-2562. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- Yuan, L. (2560). ภาพสะท้อนคนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มฮั่นยี่ ในนวนิยายชุด เลือดพระนาง. *วารสารศิลปศาสตร์ปริทัศน์*, 12(23), 24-36.

Data Availability Statement: The raw data supporting the conclusions of this article will be made available by the authors, without undue reservation.

Conflicts of Interest: The authors declare that the research was conducted in the absence of any commercial or financial relationships that could be construed as a potential conflict of interest.

Publisher's Note: All claims expressed in this article are solely those of the authors and do not necessarily represent those of their affiliated organizations, or those of the publisher, the editors and the reviewers. Any product that may be evaluated in this article, or claim that may be made by its manufacturer, is not guaranteed or endorsed by the publisher.

Copyright: © 2025 by the authors. This is a fully open-access article distributed under the terms of the Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International (CC BY-NC-ND 4.0).